

BEREDSKABSPLAN
-Forebyggelse og
håndtering af mistrivsel
og overgreb mod børn

Indhold

Forord	2
Indledning	2
Læsø - et lille samfund	3
Begreber i sager om mistrivsel, vold og seksuelle overgreb	4
Grooming	7
Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb	7
Opsporing af mistrivsel, vold og seksuelle overgreb	9
Handleveje	12
Underretningspligt	14
Handleguide ved underretning om overgreb	20
Det tværfaglige samarbejde	23
Bilag 1. Tegn og reaktioner	28
Bilag 2. Strafferetslige bestemmelser	32
Bilag 3. Kontaktoplysninger	33
Bilag 4. Vil du vide mere	34
Bilag 5. Udveksling af oplysninger	34

Forord

Beredskabsplanen er udarbejdet med henblik på at forebygge, tidligt opspore og håndtere sager om mistrivsel og overgreb mod børn og unge i Læsø Kommune.

Beredskabsplanen vedligeholdes gennem opdateringer og evaluering af ovennævnte fagpersoner. Der vil løbende blive fulgt op og evalueret på beredskabsplanen, ligesom der vil blive foretaget opdateringer efter behov.

Beredskabsplanen er tilgængelig på Læsø Kommunes hjemmeside i opdateret tilstand.

Planen revideres minimum hvert 4. år, næste gang den 01.01.2024

Indledning

Denne beredskabsplan beskriver, hvordan du som medarbejder og leder skal reagere og handle, hvis der opstår en bekymring, mistanke, eller viden om mistrivsel, vold eller seksuelle overgreb mod et barn eller en ung på Læsø.

Alle medarbejdere, der arbejder med børn og unge mellem 0-18 år, har ansvar for at beskytte børn og unge samt reagere på, hvis børn og unge mistrives eller udsættes for vold eller seksuelle krænkelse.

Læsø Kommunes beredskab ved viden eller mistanke om mistrivsel eller overgreb mod børn og unge henvender sig således både til alle ledere og ansatte i Børnehuset, på skolen, i SFO'en, ungdomsskolen, klubben, sundhedsplejen, tandplejen, samt til aflastnings- og plejefamilier.

Læsø Kommune arbejder målrettet med at forebygge mistrivsel og overgreb mod børn og unge. Derfor er det også vigtigt, at alle medarbejdere er bekendt med kommunens beredskabsplan – og er i stand til at bruge den i praksis.

Beredskabets struktur er bygget op over emnerne forebyggelse, opsporing, underretning og tværfagligt samarbejde, svarende til et sagsforløb.

På baggrund af beredskabet vil Læsø Kommune i 2020 have særligt fokus på forebyggelse af mistrivsel hos børn og unge, ligesom der målrettet vil blive arbejdet med implementering af Læsø Kommunes børnesyn i de enkelte institutioner.

Baggrund for beredskabet

Lovmæssigt tager beredskabet udgangspunkt i Servicelovens §19 stk.4:

”Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog med maksimalt 4 års intervaller.”

Det er nødvendigt at have et beredskab mod overgreb fordi:

- Børn og unge har krav på den bedst mulige hjælp.
- Området er komplekst i lovgivning og i praksis.
- Ikke 2 tilfælde er ens. Der er mange ”gråzone-sager”.

- Det hjælper os til at huske alle detaljer midt i håndtering af krise, følelser, usikkerhed og handletrang.
- Det giver bedre overskud til at fokusere på barnet/den unge.
- Det giver overblik over andres og egne roller og opgaver i det tværfaglige samarbejde omkring barnet/den unge.
- Det giver os overblik over de handlemuligheder vi har – afhængigt af, hvem mistanken retter sig mod.

Formålet med beredskabet er overordnet:

- At afklare begreber
- At formidle viden om tegn og signaler på børn og unges mistrivsel, herunder om der kan være tale om vold eller seksuelle overgreb.
- At tilstræbe en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager om overgreb.
- At skabe grundlag for fortsat at arbejde med forebyggelse og opsporing af mistrivsel og overgreb mod børn og unge.

Formålet med beredskabet er desuden:

- At sikre at alle ansatte, som arbejder direkte med børn og unge, kender og anvender Læsø Kommunes handlevejledninger ved vold og seksuelle overgreb.
- At øge bevidstheden om handlemuligheder og handlepligt hos fagpersoner i forbindelse med viden eller mistanke om mistrivsel, vold eller seksuelle overgreb.
- At øge bevidstheden om betydningen af at arbejde i et lille samfund hos fagpersoner der arbejder med forebyggelse og opsporing af mistrivsel og overgreb mod børn og unge.

Læsø - et lille samfund

På Læsø har man generelt et stort kendskab til hinanden og hinandens familier og man indgår i relationer på kryds og tværs, både i arbejdslivet og i privatlivet.

På Læsø har man som fagperson således ofte flere og skiftende roller, også når man arbejder med børn og unge. F.eks. kan man i én situation være både fagperson og forælder og i en anden situation kollega og familiemedlem. Det stiller særlige krav til fagpersoners professionalismisme og kræver en skærpet bevidsthed hos den enkelte om egne roller, samt en særlig høj ansvarlighed i forbindelse med håndtering af oplysninger.

Nærheden i et lille samfund betyder, at der er mulighed for at være mere opmærksom på og at drage større omsorg for hinanden, end det kan være tilfældet i et større samfund. Dét kan være en fordel i forbindelse med opsporing og handling over for mistrivsel eller overgreb, fordi mistrivsel blandt børn ofte bliver ekstra synligt i et lille miljø og fordi korte kommandoveje giver mulighed for at handle hurtigt, når der opstår en situation, hvor der er mistanke eller viden om mistrivsel og overgreb.

Omvendt kan det i et lille samfund være særlig svært give udtryk for en bekymring for et barn. Man gør sig måske overvejelser om, hvorvidt man blander sig for meget i hinandens liv, eller overvejer om man, ved at udtrykke sin bekymring, kan være medvirkende til anklager eller stigmatisering af personer, som man måske kender personligt.

Da kendskabet til hinanden desuden ofte er opbygget over lang tid, er det således særlig vigtigt, at man reflekterer over, hvordan det kan påvirke ens faglige virke.

Har man som fagperson en formodning om, at et miljø som børn færdes i, herunder barnets hjemmemiljø eller institutionsmiljø, er medvirkende til mistrivsel, kan det også være særlig svært at udtrykke sin bekymring, når man bor i et lille samfund. Man kan komme i et dilemma som handler om, at man som fagperson selv er en del af miljøet, at ens børn er en del af miljøet, eller at man har forskellige relationer til de voksne, som sætter rammerne for miljøet.

At man har kendskab til og er bevidst om sine egne roller og barrierer er derfor helt afgørende for, at man kan forebygge og yde en professionel og kvalificeret indsats og støtte til de børn og unge, man har med at gøre.

Børnesyn i Læsø Kommune

Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn og med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

Børn ses som kompetente og selvstændige, samtidig med at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale. (EMU-Danmarks læringsportal, 2020)

Begreber i sager om mistrivsel, vold og seksuelle overgreb

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved mistrivsel, vold og seksuelle overgreb, og at uddybe de begreber, som knytter sig hertil. De anvendte definitioner tager primært afsæt i de definitioner, som SISO (Det nationale Videnscenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn og unge), hhv. Psykiatrifonden, anvender for vold og seksuelle overgreb.

Mistrivsel

Mistrivsel kan komme til udtryk på mange måder hos børn og unge. Nogle tegn vil være tydelige forandringer hos barnet og andre vil være mere skjulte. For at forstå barnet, skal vi derfor som voksne undersøge barnets baggrund og hverdag.

Børn og unge som mistrives

Mistrivsel kan opstå som følge af grundlæggende utryghed eller af større midlertidige forandringer i barnets familie, f.eks.

- dødsfald
- sygdom i familien
- skilsmisse
- flytning
- skoleproblemer

Ved ovenstående midlertidige forandringer vil en mere periodisk støtte og lydhørhed over for barnet ofte være påkrævet som supplement til en god dialog med hjemmet. Et barn i generel god trivsel, som oplever en livskrise og som udviser mistrivelsesreaktioner kan, med den rette støtte, finde tilbage til det tidligere niveau af trivsel.

Hos andre børn er mistrivelsen mere gennemgående og skyldes forhold i barnets liv af mere permanent karakter.

Hvis du ved, at barnet enten har oplevet en krise, eller du har en bekymring for barnets generelle trivsel, er det vigtigt, at du er opmærksom på barnet eller den unge - også selvom du ikke synes, at du kan se, at der er

umiddelbare grund til at være bekymret. Barnet kan være god til at tilpasse sig, og derfor kan vi risikere at fejltolke barnets reaktioner på mistrivsel.

Du kan finde en oversigt over mulige tegn på mistrivsel hos børn i bilag 1 på side 31-32.

Vold

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene, andre omsorgsgivere eller andre børn, som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. (Socialstyrelsen 2014)

Eksempler på fysisk vold:

slag, spark, bid, kast med ting

Eksempler på psykisk vold:

trusler, grov chikane, grov mobning

Seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb mod børn kan karakteriseres ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid.
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til.
- Det seksuelle overgreb er et udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral (SISO).

Grooming

Begrebet grooming anvendes om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist opbygger en relation. En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet for seksuelt overgreb. Den manipulation og gradvise nedbrydning af barnets grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb

Børn har krav på beskyttelse, udvikling og inddragelse, og de har krav på at blive set og hørt. Disse vilkår er ikke alene forældrenes ansvar, men skal også være til stede i skole, daginstitution, mv.

Ydre og indre forebyggelse

Forebyggelse af overgreb mod børn i samværet med barnet, kan ske på to forskellige måder: en 'ydre' og en 'indre'.

Ydre forebyggelse

Når man forebygger ved at beskytte barnet bedst muligt imod en 'ydre fare', handler det om at sætte gode og tydelige rammer for barnet. Det kan være regler for, hvordan børn og unge er sammen i skolen eller dagtilbuddet. Det kan også være hvilken grad af opsyn der er med børnene, procedure ved ansættelse af

medarbejdere, vedtagne politikker, osv. Det handler altså om, hvordan barnet bliver beskyttet mod voksne og børn, der har en voldelig eller grænseoverskridende adfærd eller hensigt.

Indre forebyggelse

Man kan også forebygge overgreb ved at understøtte noget "indre" i barnet. Det handler om at hjælpe barnet med at forstå forskellige følelser, og styrke barnet i at kunne genkende egne følelser. Det kan f.eks. være at hjælpe barnet med at kunne kende forskel på, hvad det selv har lyst til og ikke lyst til, samt at mærke og udtrykke egne behov. Ved at forstå og genkende følelser lærer barnet også at genkende andres følelser. Det oparbejder en forståelse hos barnet for, hvordan andre har det. Denne forståelse for egne og andres følelser er en forudsætning for at kunne lære at sætte grænser på en god og hensigtsmæssig måde. Derudover har det betydning for barnet at kunne se og mærke, hvordan de voksne er sammen med hinanden og sammen med børnene, hvordan de voksne giver udtryk for følelser, respekterer andres grænser og løser konflikter.

På den måde spejler børnene sig i de voksnes adfærd.

Hvordan arbejder du forebyggende som medarbejder?

At kunne støtte det "indre" i barnet kræver derfor af dig som medarbejder, at du er bevidst og åben om dine egne værdier og grænser og om, hvordan disse kommer til udtryk i dit samarbejde med både børn og voksne. Du kan støtte det indre i børn ved at tale med dem om emner som f.eks. venskaber, lyst/ulyst, gode og dårlige hemmeligheder, eller hvordan man siger fra på en hensigtsmæssig måde.

Hvordan understøtter lederen det forebyggende arbejde?

Som leder har du ansvaret for, at der indhentes udvidet straffeattest samt børneattest inden ansættelse af nye medarbejdere. Dette gælder både fastansatte og vikarer. Du skal også sikre, at det med jævne mellemrum drøftes i personalegruppen, hvordan man løbende skærper opmærksomheden hos medarbejdere og andre voksne omkring barnet.

Som leder understøtter du desuden den forebyggende indsats ved at skabe et forum, hvor man åbent kan tale om disse ting. Du sørger for at være tilgængelig for sparring på medarbejderens observationer, udfordrer medarbejdernes opgaveløsning og sætter temaet på dagsorden til f.eks. personalemøder. Temaet mistrivsel og overgreb skal således også være integreret i institutionernes årshjul.

-
- *Barnet er aldrig et problem, men det kan være en del af en problematik – og så har vi som voksne ansvaret*
 - *Barnets trivsel og udvikling påvirkes af, hvilken tilgang og hvilket sprog, vi som voksne anvender i kontakten med barnet*
-

Inspiration til samtale med børn, som støtter den indre forebyggelse

Nedenstående spørgsmål er udarbejdet af Socialstyrelsen som led i en guide til plejefamilier med henblik på forebyggelse og opsporing af overgreb. Spørgsmålene kan bruges af alle fagpersoner der arbejder med børn og unge med henblik på at støtte den indre forebyggelse hos barnet/den unge:

- *Hvordan er man sammen med andre mennesker? Hvad det vil sige, at man kender nogen, hvad mener man med at være venner, og hvad det betyder at være kæresten? Hvad er forskellen på bekendte, venner og kæresten? Hvordan kan man sige fra over for grænseoverskridende eller voldelig*

adfærd? (Man kan sige stop, gå sin vej eller hente hjælp, hvis konflikten ikke umiddelbart kan løses, eller hvis den optrappes.)

- Hvordan kan man se på andre mennesker, hvad de har lyst til? Det vil sige, hvad de vil være med til, hvornår en handling gør ondt eller er grænseoverskridende.
- Hvad er forskellen på det offentlige og det private rum? Det vil sige, hvad kan man foretage sig blandt mange mennesker, og hvilke handlinger hører hjemme i sammenhænge, hvor man er alene eller sammen med nogen, man er tæt på?
- Hvad vil det sige at have et privatliv?
- Hvad er forskellen på gode og dårlige hemmeligheder? (Det er sjovt at have gode hemmeligheder som f.eks. julegaver, overraskelser m.m. Dårlige hemmeligheder får man ondt i maven af.)

(Fra "Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge -En guide til plejefamilier" – om forebyggelse, opsporing og håndtering" (Socialstyrelsen))

Opsporing af mistrivsel, vold og seksuelle overgreb

Tegn på mistrivsel, vold og seksuelle overgreb mod børn og unge

Børn i mistrivsel og børn der bliver udsat for overgreb, viser ofte på forskellig vis, at der er noget, der ikke er, som det skal være. Det kalder vi tegn og reaktioner. Men børns tegn og reaktioner er som regel komplekse

og flertydige. Det vil sige, at de kan forstås på mange måder. Dertil kommer, at børn er forskellige og reagerer forskelligt.

Seksuelle overgreb og vold mod børn og unge er ofte omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Det kan således være en vanskelig opgave at opspore overgreb mod børn og unge.

Det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke, og som fagperson står man derfor ofte med tvivl, usikkerhed, uvished og uden dokumentation for, at overgrebet har fundet sted.

Det er ofte gennem barnet, at man får viden eller mistanke om overgreb. Barnet udviser måske nogle tegn og reaktioner eller kommer med nogle udsagn om overgreb. Barnet har brug for, at et andet menneske aktivt reagerer og tager initiativ i forhold til de udsagn, barnet kommer med, eller de tegn og reaktioner, barnet udviser.

Der kan både være somatiske, psykologiske og sociale aspekter i et barns eller en ungs bekymrende adfærd eller mistrivsel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med tegn på overgreb. Tegn på mistrivsel kan også vise sig ved andre belastende oplevelser som f.eks. skilsmisse, et nært familiemedlems sygdom, død eller skoleproblemer. Manglende trivsel kan desuden have udgangspunkt i andre former for omsorgssvigt, ligesom det kan være udtryk for, at fundamentale udviklingsbehov ikke dækkes, eller det kan afspejle et u hensigtsmæssigt miljø, som barnet færdes i. Derfor er det heller ikke muligt at udarbejde en facitliste, der rummer tegn og reaktioner, som kan bruges som tjekliste, når man har en mistanke og er i tvivl.

En ureflekteret reaktion kan enten føre til handlingslammelse – eller det modsatte, hvilket kan have store konsekvenser for både børn og voksne. Det afgørende er, at man holder fokus på barnets behov og arbejder med tvivlen som et vilkår. I den forstand kan man sige, at det er professionelt at være i tvivl.

Tvivl er derfor en vigtig drivkraft i det opsporende arbejde, og den kan være både konstruktiv og professionel.

Du kan finde en oversigt over *mulige* tegn på mistrivsel, vold og seksuelle overgreb i bilag 1, s.31.

Hvad kræver det opsporende arbejde af dig som medarbejder?

Som fagperson er det vigtigt, at du dels har en faglig viden om de mulige tegn og reaktioner, som et barn kan udvise i forbindelse med mistrivsel og overgreb, dels har en viden om de processer, der ligger bag afdækningen af et overgreb.

Grundlæggende handler det om, at du som fagperson stiller dig til rådighed for børnene og med troværdighed og nærvær signalerer, at her er en voksen, man kan stole på vil hjælpe, som man kan betro sig til, og som kan rumme at høre en hemmelighed. Derfor må man som fagperson udvikle en særlig opmærksomhed og lydhørhed over for børn, som enten med ord eller adfærd forsøger at invitere til en samtale om overgrebene og samtidig afprøver, om den voksne kan holde til at høre om det.

Kendskabet og tilliden mellem barn og dig som fagperson bliver her afgørende for, om eventuelle tegn på mistrivsel og endda overgreb bliver opsporet og handlet på!

Grundlæggende handler det om, at du som fagperson stiller dig til rådighed for børnene, og med troværdighed og nærvær signalerer, at her er en voksen, man kan stole på vil hjælpe.

Det er nemlig ikke nok for børn at have "ret" til at fortælle om deres situation. De skal også turde bruge denne ret. Det vil sige, at de skal kunne have tillid til dig som voksen og til, at du bruger informationerne fra dem på en ansvarsfuld måde. At kunne lytte i en mere omfattende forstand forudsætter således *en relation* mellem barnet og dig, der hviler på tillid og empatisk indlevelse fra dig som voksen.

Dine personlige erfaringer, holdninger, normer og barrierer i forhold til temaerne mistrivsel, vold og seksuelle overgreb kan blive aktiveret, hvis et barn viser tegn på mistrivsel eller har været udsat for vold, eller et barn har en seksualiseret adfærd, eller udviser tegn og reaktioner på, at det har været udsat for vold og seksuelle overgreb. Du kan som fagperson således opleve at få dine personlige grænser og din blufærdighed udfordret, lige som det kan opleves svært at rumme, hvis børn og unge fortæller om vold og seksuelle overgreb.

At du har kendskab til og bevidsthed om dine egne personlige grænser og barrierer, er derfor afgørende for at yde en professionel og kvalificeret indsats og støtte til børnene. En vigtig del af både den forebyggende og opsporende indsats er derfor også, at man som fagperson er i stand til at registrere og rumme de personlige følelser og reaktioner, man har.

At arbejde med opsporing af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge forudsætter desuden, at man har en faglig viden om:

- Børn og unges seksualitet og grænsen mellem legitim seksuel adfærd og bekymrende seksuel adfærd.
- Forståelsen og tolkningen af børn og unges reaktioner på vold og seksuelle overgreb.
- Mulige skadesvirkninger for børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb.
- Grooming og den forførelses- og manipulationsproces, der ofte går forud for, at et overgreb finder sted.
- Det kommunale beredskab og kendskab til forskellige handleveje i sager med overgreb mod børn og unge.

Hvordan støtter lederen op om det opsporende arbejde?

At arbejde med opsporing i relation til den pædagogiske praksis handler, ligesom det forebyggende arbejde, om, løbende at sætte fokus på de faglige kompetencer, der er til stede eller skal styrkes og udvikles i institutionen/skolen, således at fagpersonerne bedst muligt kan medvirke til at opspore børn i mistrivsel, eller børn, som har været eller er udsat for vold eller seksuelle overgreb. Samtidig skal du sikre, at alle medarbejdere ved, at de har skærpet underretningspligt og ved, hvad det betyder.

Ligeledes er det vigtigt, at fagpersonerne løbende får diskuteret og reflekterer over, hvordan de i institutionen vil arbejde med at styrke børns muligheder for at fortælle om eventuelle overgreb og ligeledes styrker personalets kompetencer ved hjælp af strukturelle og metodiske tilgange.

Det er lederens opgave at sørge for, at dette sker.

Handleveje

Fagpersoner, der til daglig arbejder med børn og unge, kan ofte være de første til at opdage, eller få mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb. Det kan f.eks. ske ved at barnet eller den unge betror sig til en fagperson, eller ved at fagpersonen bliver opmærksom på at barnet eller den unge udviser tegn eller signaler på mistriksel, der kan betyde, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb.

Når der opstår bekymring for, at et barn eller en ung udsættes for vold eller overgreb, sætter det gang i en proces, der er belastende for både forældre, børn og medarbejdere. Overgreb mod børn vækker derudover voldsomme følelser af afsky og afmagt hos alle involverede, og sagerne stiller derfor ekstra store krav til en professionel håndtering fra de implicerede fagpersoner.

Derfor er det vigtigt, at der er klare retningslinjer for, hvordan sagerne skal håndteres, og at alle ansatte kender retningslinjerne.

Behov for sparring

På alle tidspunkter i et forløb, kan der være brug for sparring med fagpersoner, der eventuelt har en anden faglig baggrund end du selv. Anmodning om sparring kan fremsættes telefonisk eller på mail til de

fagpersoner, der er tilknyttet din institution. Sparring kan både ske telefonisk eller i et møde mellem parterne. Se nærmere under "Tværfagligt samarbejde".

GRADER AF VIDEN

Ved bekymring En bekymring er en oplevelse af, at barnet ikke trives uden at have konkret viden om hvorfor. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til skærpet observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, medmindre bekymringen går på, om forældrene begår overgreb mod barnet/den unge.

Sager som denne skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder og evt. socialfaglig rådgiver.

Ved mistanke Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler fx om, at barnet/den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Sager som disse skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder og evt. socialfaglig rådgiver og fører som hovedregel til underretning. Du kan som fagperson søge råd og vejledning hos socialrådgiveren i Frederikshavns Kommunes Center for Familie på tlf. 98 45 93 09

Ved konkret viden Konkret viden er de situationer, hvor et barn har været udsat for overgreb begået af en eller flere personer. Viden kan komme fra barnet selv, vidner, fysiske tegn eller fra tilståelse fra krænkeren.

Disse sager kræver øjeblikkelig handling og skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder som det første. Herefter underretter leder Center for familie i Frederikshavn.

Grad af viden

Graden af viden vil have betydning for, hvordan man som fagperson skal agere, når man får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge.

Man kan skelne mellem 3 typer af "viden":

1. Bekymring
2. Mistanke
3. Viden

Bekymring:

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller en ung eller i dets familie. Man har ikke en konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen bør derfor i første omgang alene føre til observation af barnet eller den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på at forældrene begår overgreb mod barnet eller den unge. Man skal dog være opmærksom på, at der kan være tilfælde, hvor en bekymring er så alvorlig og/eller akut, at det kan være nødvendigt at underrette med det samme.

Som medarbejder skal du drøfte sin bekymring med din leder og aftale observation af barnet eller den unge og en evt. samtale med forældrene.

Mistanke:

Mistanke forstås som mere end en bekymring. Mistanken handler f.eks. om, at barnet eller den unge har været udsat for grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet eller den unge, barnets/den unges egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med sin leder, og *der skal udarbejdes en underretning samme dag.*

Viden:

Konkret viden har man i de situationer, hvor et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet eller den unge selv, eller fra vidner eller fra tilståelse fra den person, som har udsat barnet/den unge for overgreb.

Som medarbejder skal man drøfte sin viden med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning samme dag.

Underretningspligt

Får man kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for forhold, som er til fare for dets udvikling og sundhed, har man pligt til at underrette kommunen. Underretningspligten gælder uanset, om der allerede er et samarbejde i gang eller omkring barnet eller den unge. Underretningspligten gælder også, selvom du eller andre tidligere har underrettet om det samme barn.

*Der skelnes mellem **almindelig** og **skærpet underretningspligt**.*

1. Almindelig underretningspligt:

Den der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældre eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling, eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

2. Skærpet underretningspligt:

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, har skærpet underretningspligt, hvis man under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til, eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte eller har været udsat for overgreb. Underretningspligten er personlig.

Hvad siger loven?

Serviceoven §153 stk.1:

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette Kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til, eller grund til at antage,

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte.
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan have behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold.
- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.
- At et barn eller en ung under 18 har været udsat for overgreb.

Hvis du har mistanke om eller kendskab til et barn eller ung, som er udsat for omsorgssvigt, overgreb eller på anden måde har brug for hjælp, skal du underrette kommunen - også selvom du er i tvivl.

Det er lederen der sender underretningen.

Underretningspligten er personlig

Hvis ikke din leder mener, at der skal ske en underretning, men *du* mener, at der bør ske en underretning, har du stadig underretningspligt. I givet fald skal du altså selv sende en underretning.

Hvad skal en underretning indeholde?

Anbefalingerne til indholdet og formen af underretningen er afhængig af, om man er professionel eller privat underretter. For professionelle anbefales det, at underretningen er så konkret og objektivt beskrevet som muligt, tolkninger og vurderinger skal undlades. ***Underretningen skal udarbejdes på et fagligt, sagligt grundlag.***

Underretningen skal så vidt muligt indeholde oplysninger om barnets, søskendes og forældrenes navn og adresse, forældremyndigheden, barnets alder og skole. Hvis underretteren kender barnets psykiske, fysiske og sociale forhold, skal disse beskrives. I underretningen skal de konkrete datoer for episoderne, der giver anledning til underretningen, anføres:

Hvad er observeret, hvornår og under hvilke omstændigheder. Det skal fremgå af underretningen, om forældrene er orienteret. Hvis der er viden, eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod et barn eller en ung, må underretningen aldrig undlades på grund af sparsomme eller mangelfulde oplysninger om barnet/den unge. Der kan altid underrettes på de foreliggende oplysninger. Hvis mistanken om vold eller seksuelle overgreb retter sig mod en eller begge forældre, orienteres de *ikke* om underretningen.

Omsorg for barnet når der udarbejdes en underretning

Det er vigtigt for barnet eller den unge, at det ved, at der er voksne til rådighed, og at de voksne tør tale om det, der er sket. Samtale med et barn eller en ung skal til enhver tid tilpasses barnets/den unges alder og modenhed, og det skal ske med indføling og en passende sprogbrug i forhold til barnets/den unges oplevelser. Det kan i situationen være en vanskelig, men ikke umulig balance.

Må du tale med barnet?

Som fagperson kan man blive i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om vold og seksuelle overgreb mod et barn. Hvor meget må man tale med barnet? Kommer man til at ødelægge den politimæssige efterforskning? Nordjyllands Politi har udarbejdet en kort vejledning til fagpersoner, hvori bl.a. oplyses følgende:

”En del af de fagpersoner, som arbejder med børn og pludselig bliver betroet en ”hemmelighed”, kan ofte blive usikre på, hvad de må snakke med barnet om, da de har lært, ”at hvis et barn kommer med udtalelser om mulige overgreb, det har været udsat for, skal det anmeldes til politiet, og så må man ikke snakke med barnet, før barnet er videoafhørt af politiet”.

Du må gerne tale med barnet!

Man må bare ikke ”afhøre” barnet, og heller ikke lave sin egen ”videoafhøring”, selvom det er gjort i den bedste mening og tro på, at det så kan bruges som bevis i lighed med politiets videoafhøring. Det kan det ikke! Der er særlige regler for, hvordan en videoafhøring skal foregå og den må kun udføres af specialuddannet politipersonale!

Fasthold en normal hverdag

De professionelle, der i det daglige er i kontakt med barnet/den unge, skal huske, at det primære behov er at være barn/ung. Det er derfor vigtigt at fastholde en normal hverdag i dagtilbuddet/skolen, som er præget af tryghed og forudsigelighed, da det skal være holdepunktet i en i øvrigt utryk og måske kaotisk situation for barnet.

Inddragelse af politi

Det er socialchefen der i samarbejde med myndighedsrådgiveren vurderer, om der er behov for inddragelse af politi. Det er myndighedsrådgiveren, der kontakter politiet.

OBS VEDR. ORIENTERING AF FORÆLDRE

Forældre/stedforældre/værgemænd eller andre i forældres sted skal som udgangspunkt altid orienteres og inddrages omkring fremsendelse af underretning, dog gælder der særlige forhold, når det drejer sig om vold eller seksuelle overgreb. Hvis mistanken retter sig mod én eller begge forældre eller stedforældre, må du ikke orientere dem om underretningen. Skulle der blive tale om en anmeldelse til politiet, koordinerer kommunen og politiet, hvornår forældrene orienteres om underretningen.

Sådan kan du underrette til Frederikshavn Kommunes Center for Familie

1. Ring til Underretningstelefonen (OBS: må *kun* bruges til underretninger) Tlf. 24 87 55 91

2. Underret skriftligt: <https://frederikshavn.dk/selvbetjening/borger/familie-boern-og-unge/underretning-om-udsatte-boernunge-ikke-anonym/> - selvbetjeningsløsning

3. Underret skriftligt anonymt: <https://frederikshavn.dk/selvbetjening/borger/familie-boern-og-unge/underretning-om-udsatte-boernunge-anonym/> - selvbetjeningsløsning

4. Underret skriftligt som professionel: (eksempelvis læge, jordemoder, lærer, pædagog mv.)
<https://frederikshavn.dk/borger/familie-boern-og-unge/bekymring-for-et-barn/vaerd-at-viden-naar-du-underretter-som-professionel/> - selvbetjeningsløsning

Du kan desuden finde praktiske anvisninger og mere information om underretning på Familiecenterets hjemmeside via linket nedenfor:

<https://frederikshavn.dk/borger/familie-boern-og-unge/bekymring-for-et-barn/>

Frederikshavns Kommunes Center for Familie, Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn, Tlf. 98 45 50 00

(Omstillingen. Bed om at tale med Center for Familie)

I akut-situationer kan du ringe til Borgerservice Frederikshavn på dette tlf.nr. 98 45 55 00

Når underretningen er sendt

Center for Familie

I Læsø Kommune samarbejder Læsø Kommune og Frederikshavn Kommune om håndtering af sager om overgreb over for børn og unge.

Det er Frederikshavn Kommunes Center for Familie, der har myndighedsansvaret i sager om overgreb mod børn og unge på Læsø. Læsø Skole, Læsø Børnehus (daginstitution) og Læsø Kommunes Socialforvaltning har således et tæt samarbejde med Center for Familie. Der er en socialrådgiver fra Center for Familie tilknyttet Læsø på fuld tid. Det betyder at hun kan kontaktes alle ugens dage pr. telefon, både af dig som medarbejder og af din leder.

Når en underretning er afleveret, vil i modtage en skriftlig kvittering indenfor 6 arbejdsdage.

Når Center for Familie får en underretning om, at et barn eller en ung formodes at have brug for særlig støtte, vil de undersøge barnets eller den unges forhold nærmere og vurdere, om kommunen er forpligtet til at lave en børnefaglig § 50-undersøgelse. Dette kan ske med eller uden samtykke fra forældrene. Forældrene partshøres i forhold til indholdet i underretningen. § 50 er en undersøgelse af barnets forhold, hvor det vurderes, hvilken indsats eller foranstaltning der kan eller skal foretages. Undersøgelsen skal ikke kun afdække problemstillinger men også ressourcer, og den skal afsluttes inden fire måneder. Hvis den igangsættes uden samtykke fra forældrene, er tidsrammen dog to måneder. Kommunen skal efter undersøgelsen vælge den nødvendige, men samtidig mindst indgribende, foranstaltning.

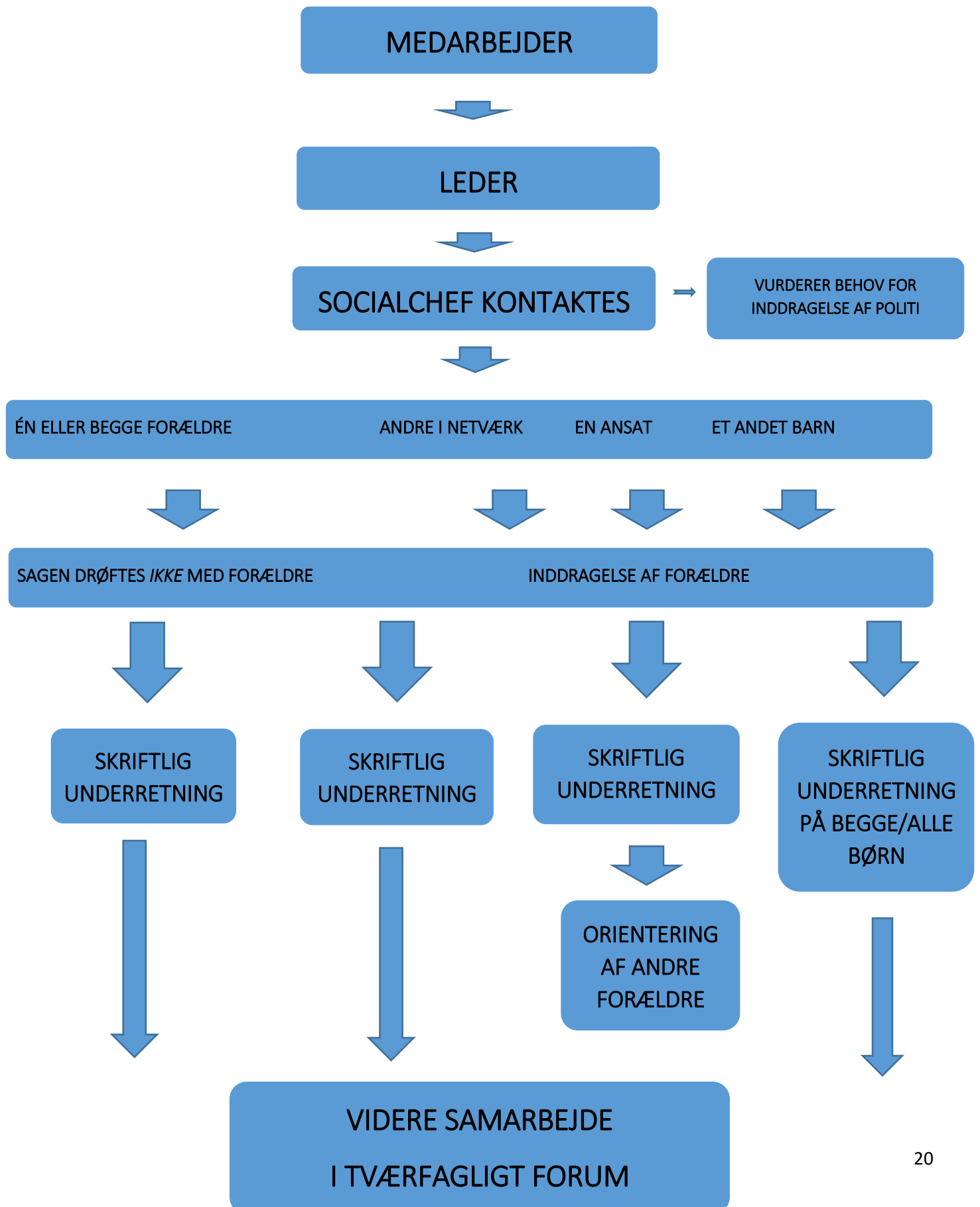
Børnehus Nord

Hvis der er viden eller mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, og når politi eller sygehusvæsen er involveret i sagen, er det lovpligtig for en kommune at benytte et børnehus som led i den børnefaglige undersøgelse. I børnehusene samles relevante myndigheder for at sikre en koordineret og tværfaglig indsats af høj kvalitet i sager om overgreb. De relevante myndigheder koordinerer indsatsen i børnehuset og det tilstræbes at undgå, at barnet skal gentage sin beretning om overgreb. I børnehuset møder barnet eller den unge professionelle, der er vant til at tale med børn og unge om overgreb. Det kan for eksempel være politi, socialrådgivere eller psykologer.

Formålet er, at børn, der har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, får en kvalificeret og skånsom indsats samlet på ét, børnevenligt sted. Det er børnehusets opgave at koordinere indsatserne i børnehuset så de foregår så skånsomt for barnet som muligt.

Læsø hører under Børnehus Nord i Aalborg. Det er socialrådgiveren (myndighedssagsbehandleren) der henviser til børnehuset.

Handleguide ved underretning om overgreb

Sådan handler du – 4 scenarier (Ud fra hvem mistanken retter sig mod)

1. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb, når mistanken retter sig mod forældre eller forældrelignende person	2. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af person i familiens netværk eller ukendt
<p>Medarbejder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældre om mistanken. • Drøft og afklar mistanken med din nærmeste leder. • Skriv ned, hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for mistanken. • Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen. • Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt den anden leder på skole- og dagtilbudsområdet: Leder: <p>Leder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældre om mistanken. • Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Center for Familie og i anonymiseret form bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne. • Orientér din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så oplys din medarbejder om, at vedkommende vil kunne anvende sin personlige underretningspligt. • Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen. • Orientér socialchefen. 	<p>Medarbejder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om mistanken. • Drøft og afklar din mistanke med din nærmeste leder. • Lyt til barnet og lad barnet fortælle, men undgå at udspørge eller afhøre barnet. • Hold fokus på barnet. Vær til rådighed. Har barnet lidt psykisk eller fysisk overlast? • Hvis din leder ikke er til stede, så kontakt den anden leder på skole-/dagtilbudsområdet på Læsø og aftal nærmere. <p>Leder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om mistanken. • Som leder har du ansvar for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Frederikshavn Kommunes Center for Familie. • Hvis du er i tvivl, kan du i anonymiseret form Frederikshavn Kommunes Center for Familie med henblik på hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne. • Orientér efterfølgende din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til underretning. Hvis du har valgt ikke at sende underretning, så orientér din medarbejder om, at vedkommende fortsat vil kunne anvende sin personlige underretningspligt. • Orientér socialchefen. • Orientering af ansatte på institutionen/skolen. • Håndtering af sagen internt institutionen/skolen, i form af evt. orientering til ansatte. Bistand til håndtering i den konkrete sag kan fås hos Frederikshavn Kommunes Center for Familie.

3. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af en ansat	4. Konkret viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb udøvet af et barn/en ung under 15 år
<p>Medarbejder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medarbejder har ansvar for at kontakte nærmeste leder med sin mistanke. Også hvis mistanken er rejst af en pårørende. • Hvis mistanken er rettet mod leder, skal medarbejderen henvende sig direkte til Socialchef. • Efter henvendelse til ledelse/forvaltning afventes nærmere tilbagemelding og medarbejder skal ikke foretage sig yderligere. • Medarbejderen skal holde fokus på barnet/ børnene, stille sig til rådighed, men undlade at afhøre. • Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen. <p>Leder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leder har ansvar for at kontakte Socialchef øjeblikkeligt. • Socialchefen iværksætter de fornødne interne procedurer for behandling af sagen, herunder orientering af kommunaldirektør og formand for Social- og Sundhedsudvalg. • Politianmeldelse foretages enten af institutionsleder/skoleleder eller af Socialchef. • Forvaltningen iværksætter sammen med institutionens leder- og evt. bestyrelse – opfølgning i forhold til forældrekreds og øvrigt personale. • Pressehåndtering: Alle henvendelser fra pressen i sådanne sager håndteres af Socialchefen og den øvrige forretningsledelse i Forvaltningen. Oplysninger til pressen sker i tæt koordination mellem kommunen og politiet. 	<p>Medarbejder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har medarbejder selv overrasket børnene i situationen, spørg da på en neutral måde om, hvad de leger/laver, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra. Lyt til børnene og undgå at afhøre dem. • Drøft og afklar eventuelt din viden/mistanke med en kollega, som også kender barnet eller evt. begge børn. • Gå til nærmeste leder og orientér om, hvad du enten har set, hørt eller gjort i den konkrete situation. • Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for begge børn. • Tal ikke om mistanken med nogen, der ikke er involveret i sagen. <p>Leder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du hurtigst muligt: indkalde og/eller orientere begge børns forældre om hændelsen, men overvej sammen med rådgiver fra Center for Familie, hvordan og hvornår forældre inddrages. • Ved samtalen med forældre skal du orientere om, at der skal indsendes en underretning til Frederikshavn Kommunes Center for Familie på hvert af børnene, så de kan få den rette hjælp og støtte. • Anmod evt. om bistand gennem Center for Familie til den interne håndtering i institutionen, dvs. evt. orientering og drøftelse med øvrige forældre.

Det tværfaglige samarbejde

Hvorfor arbejde tværfagligt?

Sager om mistrivsel og overgreb kan være komplekse at håndtere. Derfor er det vigtigt, at både medarbejdere og ledere gør brug af de muligheder der er for tværfaglige drøftelser og vejledning omkring børn og unge, både på det generelle plan og i konkrete sager.

Helhedsorientering

Det tværfaglige samarbejde skal sikre en helhedsorienteret tilgang til barnet. I indsatsen over for det enkelte barn skal de forskellige fagligheder således bidrage til, at indsatsen sker på et grundlag, hvor alle relevante perspektiver er inddraget.

Drøftelser vedr. konkrete børn eller unge har til formål at analysere omgivelsernes påvirkning af konkrete børn/unges trivsel, for derigennem at klæde medarbejdere på til i dagligdagen, at ændre praksis, så barnet/den unge får den nødvendige støtte.

Et tværfagligt forum kan have flere formål:

- at analysere omgivelsernes påvirkning af konkrete børn og unges trivsel.
- at klæde medarbejdere på til at ændre praksis.
- koordinering af konkrete indsatser.
- drøftelser af generel karakter, herunder faglig sparring med fokus på egen praksis.
- at afklare, om barnets behov kan tilgodeses i eget regi eller om der er en begrundet formodning om, at barnet har behov for særlig støtte i andet regi.

Uenighed kan være et vilkår i det tværfaglige samarbejde. Også blandt personer med samme faglighed. Når der arbejdes med børn og unge er der selvsagt ikke entydige analyseredskaber, ligesom ens indsatser overfor ellers sammenlignelige børn i forskellige sammenhænge vil give forskellige resultater. Det betyder ikke, at man ved uenigheder skal opgive at samarbejde, men tværtimod at man skal forholde sig åbent og forsøge at lytte med helhedsfokus på det enkelte barn.

Tværfaglige samarbejdsparter

Kollegatteam

Daginstitutionen: Pædagoger, medhjælpere og institutionsleder. I dagtilbud vil udgangspunktet være, at den daglige leder altid informeres og inddrages i drøftelserne i et kollegatteam.

Skole/fritid: Pædagoger og/eller lærere. Udgangspunktet for skoleområdet er, at lederen orienteres og kan inddrages i arbejdet i et kollegatteam, hvis det vurderes at være mest hensigtsmæssigt.

I SFO og klub vil udgangspunktet være, at den daglige leder altid informeres og inddrages i drøftelserne i et kollegatteam. Der er flere kollegateams i skole/SFO/klub.

Tværfaglig bistand

Både som medarbejder og leder kan du søge tværfaglig bistand hos:

- Kompetencecentret (interne kompetencer, herunder pædagoger, AKT-lærere, HOT-vejleder, etc.)
- PPR, herunder psykolog, børneergoterapeut, læsevejleder, tale/hørekonsulent, småbørnsvejleder og specialpædagogisk konsulent
- Socialrådgiver fra Center for Familie
- Sundhedsplejen

Disse kan kontaktes for råd og vejledning enten telefonisk eller i forbindelse med anden tilstedeværelse i institutionen eller på skolen.

Det er vigtigt, at du har gjort et godt forarbejde, inden du inddrager andre faggrupper. Du skal formidle dine observationer og beskrive det forløb, barnet og familien hidtil har haft.

PPR

Læsø Kommune har et forpligtende samarbejde med PPR Frederikshavn, som leverer alle de funktioner, som Læsø Skole og Læsø Børnehus (daginstitution) skal bruge til udredning, visitering og vejledning i forbindelse med børn og unge på Læsø med særlige behov.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning under PPR består af psykolog, børneergoterapeut, læsevejleder, tale/hørekonsulent, småbørnsvejleder og specialpædagogiske konsulent.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning yder familier, skole og daginstitution pædagogisk- psykologisk rådgivning og vejledning i forbindelse med børn og unges udvikling og trivsel i aldersgruppen er 0-18 år.

PPR giver institutionsrådgivning ved møde i institutionen og på skolen ca. 1 gang mdl. Du aftaler med din leder, når du vil drøfte et barn eller en generel problematik på næstkommende møde.

Socialrådgiver Center for Familie

Både som medarbejder eller leder kan du kontakte socialrådgiver Karina Søborg Madsen telefonisk på alle hverdage på tlf. 89 45 93 09 eller mobil 23643208. Du kan også ringe og aftale et møde. Karina er på Læsø ca. 2 dage om ugen.

Sundhedsplejerske

Der er 2 sundhedsplejersker tilknyttet Læsø for hhv. småbørnsområdet og skoleområdet. Sundhedsplejerske for småbørnsområdet: Louise Albertsen, sundhedsplejerske for skoleområdet: Camilla Thomsen. Både som medarbejder og leder kan du kontakte sundhedsplejen for dit arbejdsområde alle hverdage kl. 8.00 og kl. 9.00 på Frederikshavn Kommunes telefon 98 45 50 00. Der kan også rettes henvendelse til Social- og Kulturforvaltningen i Læsø Kommune, der efterfølgende formidler kontakt til Sundhedsplejen. Tlf. 96 21 30 00.

Hvad kræver det tværfaglige samarbejde af dig som medarbejder?

- At du løbende deltager i drøftelser af generel karakter, herunder faglig sparring på egen eller kollegers praksis, eksempelvis i forbindelse med mobning, trivsel, pædagogisk tilgang, mv.
- At du ved behov inddrager kollegaer i et kollegatimeam i forhold til drøftelse af konkrete børn/unge.
- At du deltager i analysen vedr. konkrete børn/unge og lytter til vejledning fra tværfaglige samarbejdsparter.
- At du fungerer som tovholder i forhold til et barn/en ung og dennes forældre, hvis du vælges til det. Når der er mistanke eller viden om overgreb eller anden form for omfattende omsorgssvigt mod et barn udpeges en tovholder (den fagperson, der vurderes at være mest relevant/bedst egnet).
- at du arbejder med de indsatser, der aftales.

Udpegning af tovholder

I forbindelse med en sag om overgreb udpeges en tovholder (den fagperson, der vurderes at være mest relevant/bedst egnet). Tovholderen er den eneste fagperson, der får nødvendige informationer om, hvad der sker i sagen. Det er lederens opgave at udpege tovholderen. Tovholderen må kun drøfte sin viden med lederen. Formålet med at tovholderen kun deler viden med lederen er at skærme både medarbejdere på stedet og lokalsamfundet som helhed mod at personlige oplysninger bliver kendt af mange.

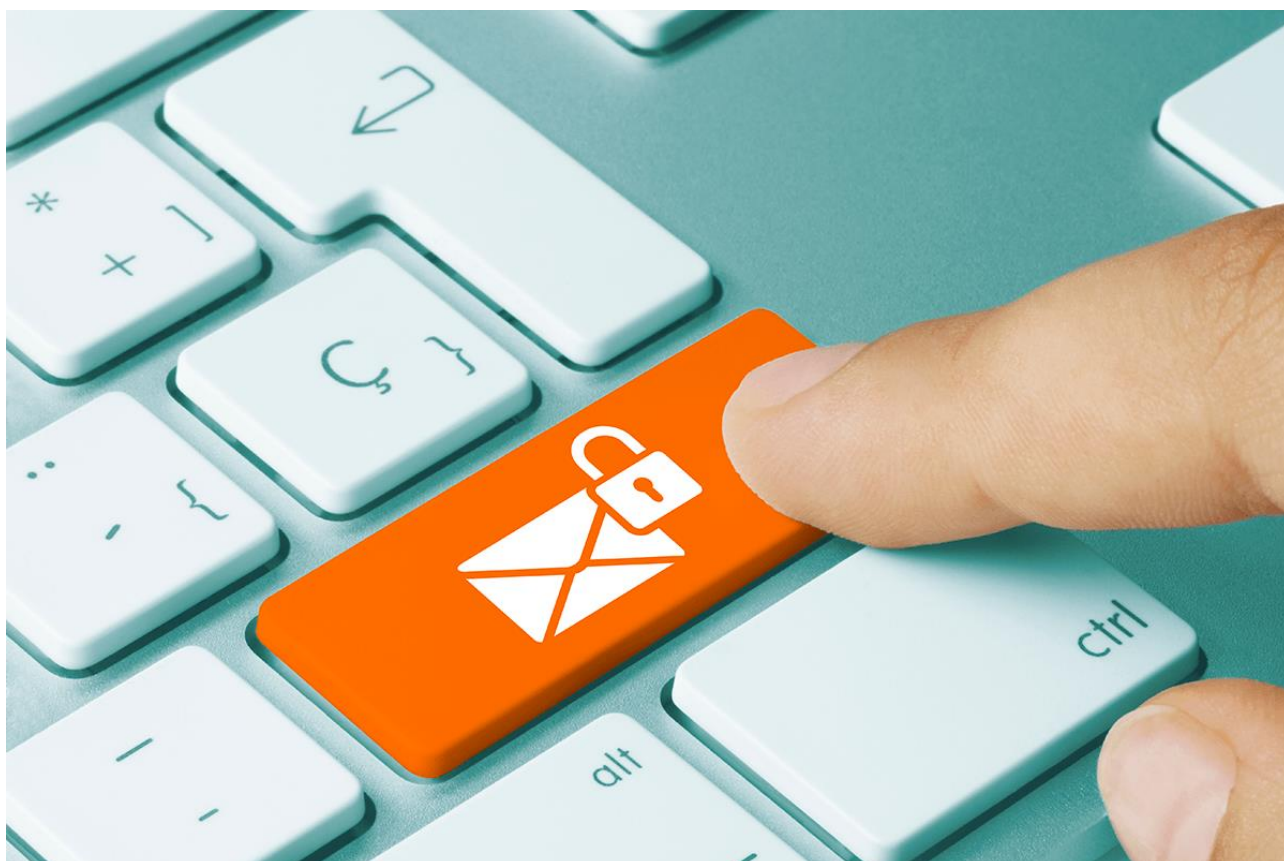

Lederen understøtter det tværfaglige arbejde ved:

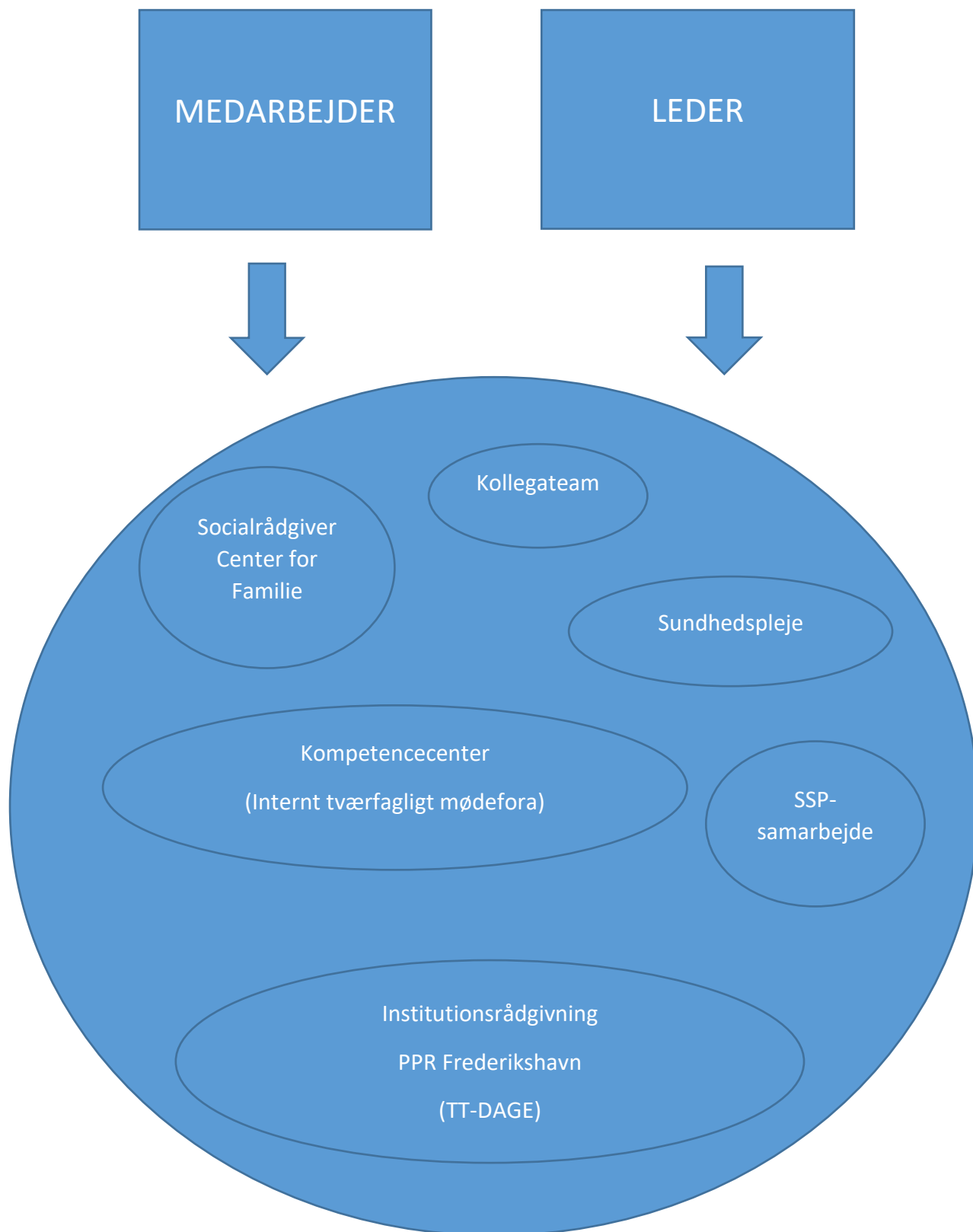
- at bidrage med sparring i forhold til medarbejderne.
- at deltage og lede drøftelserne i kollegatemet, praksis og/eller drøftelser vedr. konkrete børn/unge.
- at fungere som tovholder i forhold til et barn/en ung og dennes familie, hvis man er den mest relevante til opgaven.
- at udpege tovholder i forhold til et barn/en ung og dennes familie, hvis en anden er den mest relevante til opgaven.
- at understøtte de aftaler, der indgås i kollegatemet.

OBS vedr. samtykke

Vær opmærksom på om der kan være krav om samtykke fra barnets forældre, når du skal drøfte et barn tværfagligt, jf. Forvaltningsloven og Persondataloven (Se bilag 5).

DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

Bilag 1. Tegn og reaktioner

Seksuelle overgreb - mulige tegn og reaktioner

Seksuelle overgreb - fysiske tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
<ul style="list-style-type: none"> • Rødmen omkring kønsorganerne, skede- og endetarmsåbning • Smerte, kløe udslæt omkring kønsorganer, skede og endetarmsåbning • Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning • Blærebetændelse, skedekatar • Blod i underbukserne • Svært ved at gå eller sidde • Mave og fordøjelsesvanskeligheder • Klager over utilpashed • Stoppe ting / objekter op i skede og endetarmsåbning • Ufrivillig vandladning, encoprese • Revner i mundvige, sår i munden • Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme • Synkebesvær / ubehag ved bestemte fødevarer • Usædvanlig kropslugt (sæd) • Følger ikke normal vækstkurve 	<ul style="list-style-type: none"> • Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine mm. • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne 	<p>Teenagere vil udvise samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.</p> <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidlig seksuel aktivitet • Tidlig graviditet og abort • Forsøg på at tilbageholde / skjule fysisk udvikling

Seksuelle overgreb - psykiske tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
<ul style="list-style-type: none"> • Humørsvingninger • Tristhed • Angst • Uforklarlig gråd, skrigture • Mareridt, bange for at falde i søvn • Udvide ligegyldighed, robotlignende adfærd • Ensomhedsfølelse • Isolation • Reagerer ikke på opfordring til kontakt / trækker sig ind i sig selv • Mistillid til voksne • Utryk tilknytning • Dissociation • Ukritisk i kontakten til andre 	<ul style="list-style-type: none"> • Mellemstore børn vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn. <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lav selvfølelse • Magtesløshed • Apati • Skyldfølelse • Skamfølelse • Begyndende depression • Indadvendthed 	<ul style="list-style-type: none"> • Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Depression • Mistillid til andre • Manglende identitetsfølelse • Forvirret omkring kønsidentitet • Forøget skyld – og skamfølelse

Seksuelle overgreb – Sociale og adfærdsmæssige tegn

Småbørn	Mellemstore børn	Teenagere
<ul style="list-style-type: none"> • Ændring i adfærd • Seksualiseret adfærd • Overdrevet / tvangspræget onani • Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau • Koncentrationsvanskeligheder f.eks. ved leg og samvær med andre • Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres • Regredierende adfærd, babysprog • Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, bide, slå • Hyperaktivitet • Frustration og vrede • Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder • Umotiveret gråd • Tavshed • Selvskadende adfærd 	<ul style="list-style-type: none"> • Mellemstore børn vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration' • Udvide voksen, seksuel adfærd, gå forførende, flirtende • Påfaldende påklædning • Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed i forhold til egen krop og i relation til omgivelserne • Begyndende selvdestruktiv adfærd • Tab af kompetencer • Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå seksuelle overgreb eller afsløring heraf. • Mobning • Begyndende selvmordstanker 	<p>Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.</p> <p>Herudover:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker- og forsøg • Spiseforstyrrelser • Alkohol og stofmisbrug • Udvide pseudomodenhed • Hemmelighedsfulde, skamfulde • Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning

Vold – mulige tegn og reaktioner

Nedenstående oversigt beskriver en række forskellige mulige tegn og reaktioner på vold. Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> • Mærker efter slag • Brandmærker • Sår på kroppen • Mærker efter kvælningsforsøg • Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud • Symptomer på "shaken baby syndrome" • Hyppige skadestuebesøg • Psykosomatiske klager • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring • Søvnvanskeligheder 	<ul style="list-style-type: none"> • Tristhed • Indadvendthed • Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes • Isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til voksne • Dissociation • Lav selvfølelse • Hjælpeløshed, magtesløshed • Skyldfølelse, skamfølelse • Begyndende depression • Manglende identitetsfølelse • Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt • Post traumatisk stress disorder (PTSD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentrationsvanskeligheder ift. Leg og samvær med andre • Leg med f.eks. dukker, hvor vold illustreres • Vanskeligheder med impuls kontrol • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Udadreagerende, aggressiv adfærd • Følelse af frustration og vrede • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Angst • Selvdestruktiv og selvskadende adfærd • Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf • Overtilpassethed • Vanskeligheder med at regulere følelser

Mistrivsel - mulige tegn og reaktioner

Nedenstående oversigt beskriver en række forskellige mulige tegn og reaktioner på mistrivsel. Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Tegn på mistrivsel hos små børn

Du bør være opmærksom på følgende signaler hos barnet, som kan have betydning for dets trivsel. Eksemplerne er ikke komplette og det er op til den enkelte medarbejder at foretage et konkret skøn i den aktuelle situation.

Barnet:

- har mangelfuld døgnrytme
- har vanskelighed ved spisning
- har problemer med at sove
- er hypersensitiv for stimuli som lyd, synsindtryk, smag og lugt
- er passivt og har manglende vitalitet
græder meget og har langvarig skrigen
er svær at trøste og berolige
- er udforskende uden at afsøge støtte og anerkendelse hos voksne
- virker ukritisk i sin kontakt med fremmede
- afviser og undviger kontakt med omsorgspersonen
- viser afvigende adfærd over for egne forældre
- er uroligt, grædende, omkringfarende og hyperaktivt
- virker forsømt med hensyn til hygiejne, påklædning og mad
- har nedsat opmærksomhed i samvær med børn og voksne
- har ofte infektionssygdomme
- har mærker på kroppen, der kan være tegn på vold
- har en forsinket sprogudvikling
- frembyder andet, som giver anledning til ekstra opmærksomhed

Tegn på mistrivsel hos mellemstore børn

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none">• Stor uro• Hovedpine• Mavepine og kvalme• Søvnbesvær• Appetitændringer• Kraftig reaktion på småskader	<ul style="list-style-type: none">• Tristhed• Føler sig misforstået• Svært ved at bearbejde følelser og impulser på en god måde• Ensomhed• Skyldfølelse• Angst og bekymring	<ul style="list-style-type: none">• Aggressioner• Svært ved at kontrollere deres impulser• Svært ved at etablere sociale kontakter• Stort fravær i skolen• Svært ved at koncentrere sig• Indgår i mobberelaterede situationer• Har mange konflikter med andre børn• Opsøger uforholdsmæssig meget voksenkontakt• Trækker sig fra andre børn og sociale fællesskaber

De "supertilpassede" børn - Mulige tegn og reaktioner

Nogle børn kan have andre udtryk for deres mistrivsel. Disse tegn er måske mere skjulte, fordi de er gode til at tilpasse sig. Disse børn bliver også kaldt "de supertilpassede".

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none">• Overser egne behov fx spisning, toiletbesøg, kulde/varme	Psykiske <ul style="list-style-type: none">• Stor ansvarsfølelse over for andre• Bekymre sig meget om fx forældre, søskende, andre elever• Føler sig overset, uelsket og afvist• Oplever skyldfølelse• Oplever afmagt	Adfærdsmæssige <ul style="list-style-type: none">• Udfører "voksenopgaver"• Giver omsorg til de andre børn• Gode til at tilpasse sig situationer• Gode til at kommunikere med andre, særligt voksne• Hjælpsomme• Pligtopfyldende• Skjuler egne og familiens problemer• Veludviklede sociale 'antenner'

Unge og mistrivsel

Ungdomsårene er forbundet med store fysiske, sociale og psykologiske forandringer. Hormonerne forandrer kroppen, vennerne og det sociale fylder mere og man bliver mere selvstændig og mindre afhængig af sine forældre og andre voksne.

Hvornår skal man være bekymret?

Nogle gange er det svært at vide, om den unge mistrives og er ved at udvikle psykiske problemer eller om det er normale forandringer.

Voksne er normalt mere stabile og derfor vil man lettere kunne få øje på adfærdsmæssige eller følelsesmæssige forandringer hos voksne. Dette er sværere med unge, fordi de er i så stor forandring. F.eks. bliver mange unge mere hemmelighedsfulde i teenageårene, og mens det er en helt normal og nødvendig del af at blive selvstændig og uafhængig, kan det i nogle tilfælde være et tegn på, at den unge skjuler et misbrug eller udøver selvskade. Det er ikke altid nemt at regne ud som voksen, og derfor er det vigtigt at reflektere over den unges forandringer og øvrige livsomstændigheder.

Bilag 2. Strafferetslige bestemmelser

Strafferetslige bestemmelser - vold

Når et barn udsættes for fysisk eller psykisk vold, er der tale om, at barnet ufrivilligt udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som kan bringe barnets sundhed, udvikling og trivsel i fare. Strafferetligt er vold opdelt i en række kategorier og strafbare handlinger med beskrivelse af strafferammer, jf. følgende paragraffer i Straffeloven:

STRAFFELOVEN

§244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpet omstændighed.

§245a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvist, straffes med fængsel indtil 6 år.

§246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpede omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

FORÆLDREANSVARSLØVEN

§2, stk.2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

Strafferetslige bestemmelser – seksuelle overgreb

Denne forholdsvis brede definition kan suppleres med bestemmelserne fra den danske straffelov. Ifølge Straffeloven er det strafbart at have et seksuelt forhold til personer under 15 år.

Den strafferetlige definition af seksuelle overgreb findes i straffelovens kapitel 23 og 24, som omhandler forbrydelser mod kønssædeligheden.

Følgende kategorier af handlinger er strafbare:

STRAFFELOVEN

§210. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning i nedstigende linje. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab. Samleje eller andet seksuelt forhold mellem søskende.

§216. Voldtægt

§§219, 222, 223, 225. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning / opdragelse.

§226, 234, 235. Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos / film osv. af person under 18 år.

Bilag 3. Kontaktoplysninger

Frederikshavns Kommunes Center for Familie: Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn, tlf. 98 45 50 00

(Bed om at tale med Center for Familier)

I akut-situationer kan du ringe til Borgerservice Frederikshavn på dette tlf.nr. 98 45 55 00

Læsø Kommune: Doktorvejen 2, 9940 Læsø, tlf. 96 21 30 00

Socialchef: Lotte Keller, tlf. 21 66 00 81

Læsø Skole: Leder Anne-Mette Reeckmann, tlf. 96 21 31 27

Læsø Børnehus, SFO og Ungdomsskole: Leder Karin Skov Jerup, tlf. 23 82 63 51

Nordjyllands Politi: Telefon:96 30 14 48

Akut situation udenfor åbningstiden:

Kontakt Nordjyllands Politi på tlf. 114. Politiet kontakter kommunens sociale døgnvagt

Læsø Landpoliti: Byrum Hovedgade 51, 9940 Læsø, Tlf. 98 49 14 48

Politiassistent Per Nielsen kan kontaktes direkte på telefon 51 42 10 71.

Børnehus Nord: Gemmavej 17B, 9200 Aalborg SV. Tlf. 99 82 33 99

Sundhedsplejerske: Alle hverdage kl. 8.00 og kl. 9.00 på Frederikshavn Kommunes telefon 98 45 50 00.

Der kan også rettes henvendelse til Social- og Kulturforvaltningen i Læsø Kommune, der efterfølgende formidler kontakt til Sundhedsplejen. Tlf. 96 21 30 00.

Bilag 4. Vil du vide mere

Links til yderligere viden:

Socialstyrelsen	https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb
Socialt Udviklingscenter	www.sus.dk
VISO	https://socialstyrelsen.dk/viso
Januscenteret	www.januscentret.dk
Ankestyrelsen	www.ast.dk
Det kriminalpræventive råd	www.dkr.dk
Børns Vilkår	www.bornsvilkar.dk
Red Barnet	www.redbarnet.dk
Læsø Kommune	https://www.laesoe.dk/borger/familie-boern-og-unge/beredskabsplan-i-forhold-til-overgreb-mod-boern
Mødrehjælpen: artikel om psykisk og fysisk vold mod børn	https://moedrehjaelpen.dk/holdepunkt/viden-og-raad/hjaelp-boern-der-lever-med-vold-raadgivning/

Yderligere litteratur om emnet:

<https://vidensportal.dk/filer/litteraturlister/litteraturliste-til-temaet-seksuelle-overgreb-1.pdf>

Bilag 5. Udveksling af oplysninger

Læsø Kommune arbejder tværfagligt, og i den sammenhæng videregives oplysninger, der er nødvendige for arbejdet. Det sker inden for lovens rammer.

Forældrene skal altid informeres om Læsø Kommunes tværfaglige arbejde, og deres samtykke skal altid forsøges indhentet.

Hvis forældrene ikke vil samtykke til det tværfaglige arbejde, skal det undersøges om den tværfaglige indsats kan finde sted uden forældrenes samtykke, eller om den tværfaglige drøftelse skal finde sted i anonymiseret form. Når det skal vurderes om den tværfaglige drøftelse kan finde sted uden samtykke fra forældrene, er det vigtigt at sondre imellem om drøftelsen finder sted indenfor den kommunale enhedsforvaltning eller om det er i mellem to forskellige forvaltningsmyndigheder at drøftelsen finder sted.

Den enkelte folkeskole og dennes ansatte, herunder skolefritidsordningen er ikke omfattet af den

kommunale enhedsforvaltning. Drøftelse af et barns personlige forhold mellem f.eks. en daginstitution og en folkeskole vil altså være en drøftelse mellem to forskellige forvaltningsmyndigheder. Adgangen til at drøfte personlige oplysninger om barnet, er i denne situation reguleret i forvaltningslovens §28, som henviser til persondatalovens regler.

Adgangen til lovligt at drøfte et konkret barns personlige forhold kræver – ud over en overvejelse af hvem personoplysningerne videregives til – jf. ovenfor, også at man forholder sig til præcis hvad det er for en oplysning der skal videregives.

Persondataloven sonderer mellem følgende kategorier af oplysninger:

1. Særligt følsomme personoplysninger: Oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, medlemskab af fagforening og seksuelle forhold.
2. Andre følsomme personoplysninger: Oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer, cpr. nr., familiestridigheder, herunder af forældrene skal skilles, særlige opdragelsesmetoder i hjemmet, adoptionsforhold o. lign.
3. Almindelige fortrolige: økonomiske forhold, hvem af forældrene der har forældremyndigheden, at barnet får dårlige karakterer, at barnet modtager særlig støtte i skolen/dagtilbuddet, indlærings- eller talevanskeligheder, at der er svag forældre støtte, at barnet har usædvanlige spisevaner, mobning mv.
4. Ikke-fortrolige personoplysninger: Adresse- og opholdsoplysninger, medmindre der er adressebeskyttelse, eller adressen afslører at barnet ikke bor hos forældrene, eller at mor er i fængsel eller lign., ægteskabelig status, arbejds- og uddannelsesmæssige oplysninger, almindelige fritidsinteresser, almindelige spisevaner, legekammerater og sociale tilhørsforhold osv.

Oversigt over hovedregler om videregivelse af oplysninger i det tværfaglige samarbejde:

Videregivelse af alle typer af personoplysninger indenfor samme myndighed, også kaldet enhedsforvaltningen.	Fri udveksling af nødvendige oplysninger. NB: sundhedspersonale, se nedenfor.	Forvaltningslovens § 32 og persondatalovens §§ 6 – 8.
Videregivelse til andre forvaltningsmyndigheder af <ul style="list-style-type: none"> • ikke fortrolige oplysninger (kategori 4) og • almindelige fortrolige oplysninger (kategori 3) 	Kan ske hvis det er nødvendigt for at den, der får oplysningerne kan udføre sin opgave, herunder også faktisk forvaltningsmyndighed.	Persondatalovens § 6
Videregivelse af særligt følsomme (kategori 1) personoplysninger til anden forvaltningsmyndighed	Hovedregel: kræver samtykke fra forældrene. Undtagelse: hvis oplysningen er nødvendig for myndighedsudøvelsen hos den modtagende myndighed, dvs. at den modtagne myndighed skal bruge oplysningen for at kunne træffe en afgørelse.	Persondatalovens § 7
Videregivelse af andre følsomme personoplysninger (kategori 2) til en anden forvaltningsmyndighed	Hovedregel: kræver samtykke fra forældrene. Undtagelse hvis oplysningen er nødvendig for myndighedsudøvelsen eller faktisk forvaltningsmyndighed (f.eks. klassedannelse) hos den modtagende myndighed, eller hvis hensynet til den oplysningen handler om må vige for hensyn til andre private eller offentlige interesser (der skal meget til).	Persondatalovens § 8
Videregivelse af alle følsomme personoplysninger fra forvaltningsmyndigheder, der udfører opgaver inden for det sociale område	Personoplysninger må videregives uden samtykke, hvis oplysningen er nødvendig for den afgivende myndigheds-sagsbehandling.	Persondatalovens § 8
Videregivelse af fortrolige oplysninger fra en myndighed til en privat, der ikke er part i sagen.	Der er tavshedspligt, og udveksling må ikke ske uden samtykke.	Forvaltningslovens § 27 og persondatalovens §§ 6 - 8